

СЛОВО ПРО ДОБРОГО ФІЛОСОФА¹

*Віктор Малахов,
Тетяна Чайка*

Вшанування Вілена Сергійовича Горського дає серйозну підставу для роздумів про внутрішній етос філософії, філософської думки, філософського життя.

Чомусь – а власне, зрозуміло чому – в нашій нинішній культурі утвердився образ філософа як особи жорсткої, інтелектуально агресивної, недоброї. Ще б пак, він же має роздирати очі спантеличеному обивателю, вибивати узвичаєний ґрунт із-під його ніг! І нікого вже не дивує, що, настрахавши своїх читачів, отой філософ, зрештою, не пропонує їм натомість нічого справді поживного, та й наміру такого не має: його мета – позбавити людину наявних очевидностей, а там нехай собі борсається у життєвому морі, як уміє...

Останнім часом нас перестають цікавити такі «злі» філософи, які, по суті, лише відтворюють хижацьку, знелюднювальну спрямованість масової свідомості. Незрівнянно цікавіші філософи *добрі*, здатні протиставити натискові хаосу осмислену альтернативу. Такі ось, як Вілен Сергійович Горський.

Звісно, доброта – не прекраснодушність. Звертаючись подумки до нашого ювіляра, знаходимо в нього й принципівість, через яку він чимало страждав, і чітку, незламну шкалу керівних цінностей. Його судження про

¹ Подаємо (з редакційними правками) за вид.: Малахов В., Чайка Т. Слово про доброго філософа / Віктор Малахов, Тетяна Чайка // Людина, яка здатна почути іншого. Вілену Горському – 70 / уклад. Ю. Завгородній; Нац. ун-т «Києво-Могилян. акад.», кафедра філософії та релігієзнавства. – К., 2001. – С. 11–13.

життя, навіяні досвідом, часто вражають своєю тверезою гіркотою. А проте кожен із нас знає, що за найнесподіваніших, найскрутніших обставин у Вілена Сергійовича завжди вистачало і терпіння, й душевних сил, аби й інших підтримати, й самому зберегти спокійний, світлий, сповнений доброзичливості погляд на світ. Так і у філософії: у кого ж, як не у Горського, шукати мудрої зваженості, бездоганного відчуття такту й міри в підході до найпекучіших проблем; не дратівливого нагромадження парадоксів, а радше налаштованості на їхнє конструктивне приборкання?

Не варто забувати, що від самої своєї появи філософія залишається для людей передусім шляхом до мудрості – шляхом, який передбачає неодмінну тяглість, послідовність руху мислячого «я» людини. Неможливо глибоко осягнути нове, нехтуючи минулими надбаннями людського досвіду, мислення й культури.

Плекати такий людиномірний зв'язок у всій його глибині й конкретності – саме це, на наш погляд, великою мірою й означає для сучасного філософа бути посправжньому добрим. І саме на це надихає вся багатогранна діяльність Вілена Сергійовича і як історика вітчизняної філософії, і як видатного представника сучасної філософської думки, і як викладача, улюбленого багатьма поколіннями студентів. Подібно до смиренномудрих героїв своїх досліджень, він чарівно поєднує книжну мудрість і людяну простоту – певно, завдяки тому, що мудрість, якої він навчає, є людяною у самій своїй основі.

Зберегти душевну гармонію в наш розхристаний час – поштовх, сповнений звитяги. Хотілося б, щоб у словах, які є лейтмотивом цього коротенького нарису, для всіх ясно забриніла героїчна гоголівська інтонація: «Добрий філософ!»